

Afstemning

Forslagets overgang til anden (sidste) behandling vedtoges uden afstemning.

Anden næstformand (Mette Madsen):

Jeg forslår, at forslaget til folketingsbeslutning henvises til erhvervsudvalget. Hvis ingen gør indsigelse mod dette forslag, betragter jeg det som vedtaget. (Ophold). Det er vedtaget.

Den sidste sag på dagsordenen var:

20) Første behandling af beslutningsforslag nr. B 45:

Forslag til folketingsbeslutning om fremme af systemeksport.

Af Rahbæk Møller (SF) m.fl.
(FremSAT 6/3 84).

Forslaget sattes til forhandling.

Forhandling

Industriministeren (Stetter):

Forslaget tager sigte på at fremme offentlige styrelser systemeksport. Jeg er ganske enig i denne målsætning og lægger ligesom forslagsstillerne vægt på, at offentlige styrelser i højere grad motiveres til at deltage i systemeksport. Jeg er også enig i, at der er behov for et nært samarbejde mellem myndighederne og erhvervslivet på dette felt.

Med henblik på at fremme arbejdet med systemeksport arrangerede jeg i forsommeren 1983 en konference, hvis formål bl.a. var at fremme interessen for samarbejde mellem de private virksomheder og den offentlige sektor om formidling af eksport af den viden, der findes inden for den offentlige sektor. På konferencen fremkom en række synspunkter om problemerne i forbindelse med offentlige styrelser deltagelse i eksportarbejdet.

Opfølgingsarbejdet er foregået i Eksportfremmerådets regi, hvor projektudvalget og Danmarks Erhvervsfond har arbejdet med problemerne, f.eks. om skatteregler, lønvilkår og medarbejdernes motivation. Arbejdet nærmer sig nu sin afslutning og vil danne baggrund for en modernisering af den gældende ordning, der er indeholdt i industriministeri-

ets cirkulære fra januar 1981 om statslige styrelser deltagelse i eksportforretninger.

Gennem cirkulæret blev der etableret en ordning til formidling af offentlig deltagelse i eksportforretninger. Ordningen indebærer, at statslige styrelser med henblik på eksport og mod betaling kan levere ydelser til danske virksomheder på underleverandørvilkår eller udlåne medarbejdere til danske virksomheder. Det offentlige vil også, hvor dette er påkrævet, kunne eksportere direkte til en udenlandsk myndighed eller eventuelt til en privat virksomhed. Eksport af offentlig viden foretages i denne situation med henblik på at fremme efterfølgende privat eksport.

Der er i cirkulæret anført 3 forudsætninger for den offentlige indsats. For det første: eksport af statslig viden bør fortrinsvis ske ved formidling gennem danske erhvervsaktiviteter og må ikke finde sted i konkurrence med disse. For det andet: en styrelses deltagelse i eksportforretninger forudsætter, at dens primære opgave fortsat kan varetages på forsvarlig vis. For det tredje: en styrelses medvirken i eksportforretninger må ske uden nettomerudgift for staten. Jeg lægger vægt på, at disse 3 forudsætninger opretholdes ved modernisering af den gældende ordning.

Forslagsstillerne ønsker, at der oprettes et statsligt systemeksportselskab under industriministeriet. Selskabets hovedopgave skal være af formidlende karakter, og selskabet skal således ikke selv varetage den egentlige eksport. Arbejdsopgaverne angives at være formidling af udenlandske ordrer og lokalisering af salgbar ekspertise m.v.

Jeg kan oplyse, at formidlingen af offentlige styrelser eksport af viden og know-how som hovedregel varetages af projektudvalget under Danmarks Erhvervsfond i et veletableret samarbejde med erhvervslivet, der stiller den nødvendige ekspertise til rådighed. For tiden er projektudvalget og Danmarks Erhvervsfond bl.a. i gang med at foretage en kortlægning af eksportegnede offentlige ydelser med henblik på opbygning af en informationsbank med oplysninger, som kan stilles til rådighed for erhvervslivet og udenlandske købere.

De funktioner, der er tiltænkt et systemeksportselskab, er således allerede varetaget af projektudvalget og Danmark Erhvervsfond. Arbejdet er i god gænge, og jeg mener ikke, at der vil være vundet noget ved at op-

[Industriministeren]

ganisere denne opgave i form af et statsligt eksportselskab. Jeg kan derfor ikke gå ind for forslaget om at oprette et systemeksportselskab i statslig regie.

Der er endvidere stillet forslag om nye retningslinjer på systemeksportområdet. Den gældende ordning tager sigte på standardsituationer, men har på ingen måde til hensigt at løse alle problemer i forbindelse med statslig eksportdeltagelse. En detaljeret regulering på dette felt ville virke som en hæmsko, når henses til de efterspurgte ydelsers forskelligartethed i karakter og omfang.

Jeg vil i denne forbindelse gerne fremhæve, at projektudvalget ikke som anført af forslagsstillerne har en monopolstilling. Det er et væsentligt led i udvalgets arbejde at yde bistand til de initiativer, som tages af offentlige styrelser, og det kan efter min opfattelse ikke karakteriseres som monopolvirksomhed.

Som nævnt har jeg allerede iværksat et revisionsarbejde. Jeg vil dog gerne slå fast, at det ligger uden for regeringens overvejelser at realisere forslagsstillerens ønske om i øget omfang at anvende offentlige midler som kapitalindskud i aktieselskaber, der skulle dannes sammen med private erhvervsvirksomheder for at varetage de forskellige typer af eksportopgaver. Dette ville også i praksis indebære risiko for en utilsigtet favorisering af virksomheder, som gennem samarbejde med staten opnår en særstilling, der kan nærme sig en faktisk monopolstilling.

Forslagsstillerens ønske om, at man i højere grad bør stimulere offentlige styrelser til at gå ind i systemeksport, deler jeg, og det vil jeg søge tilgodeset ved modernisering af den gældende ordning med henblik på at fremme systemeksport og anden udnyttelse af konkurrencedygtig ekspertise i den offentlige sektor.

Jeg hilser med tilfredshed, at folketingets erhvervsudvalg får lejlighed til at se nærmere på udviklingen i systemeksport.

Tove Lindbo Larsen (S):

Socialdemokratiet er positivt indstillet over for, at Danmark udvikler begrebet systemeksport. Der er mange opgaveløsninger, der er egnet til eksport. Det er klart, at et land som Danmark, der har nogle ressourcer på know-how-området, må forstå at udnytte denne fordel.

Det er efter vor opfattelse også en oplagt idé at etablere blandede selskaber, det vil sige private erhvervsvirksomheder med offentlig deltagelse, som ligeværdige parter. I erhvervskredse har der været en betinget begejstring for de såkaldte blandede selskaber. Man bryder sig ikke om at være i selskab med staten, men der synes dog at være en slags optøning på vej, idet man vel kan indse, at den know-how, statens styrelser besidder, udmærket kan kombineres med det praktiske arbejde, dansk erhvervsliv kan præstere. Der er indtjening og arbejdspladser i systemeksport både for virksomhederne og for staten, og jeg tror egentlig også, at den optøning er på vej i Industrirådet, selv om det har taget sin tid.

Men tilbage til spørgsmålet om, hvorvidt den borgerlige regering nu også har fået øjnene op for fordelene, således at ideologien viger til fordel for fornuften. Regeringen taler meget om, at den offentlige sektor skal effektiviseres. Her er et område, hvor man kunne vise sin velvilje. Det ville være et godt incitament i mange styrelser arbejder at kunne gå ind i systemeksport. Jeg kunne nævne mange eksempler på det fra miljøministeriet, energiministeriet, ministeriet for offentlige arbejder, indenrigsministeriet, hvor sundhedssektoren også er indblandet i systemeksport og der leveres meget godt arbejde, og senest industriministeriet. Jeg beder om ministerens opmærksomhed et øjeblik, for jeg vil gerne spørge, om værdipapircentralen er kommet længere i sine overvejelser om at gå ind i systemeksport.

Jeg vil også gerne nævne, at der har været stærke ønsker om, at den u-landshjælp, der præsteres, sikres funktionsdygtighed i modtagerlandet, og systemeksport er bestemt også velegnet hertil.

Som konklusion på mine bemærkninger om dette beslutningsforslag kan jeg sige, at vi siger klart ja til systemeksport. Vi ser gerne blandede selskaber, hvor staten og virksomhederne går side om side, og det er for os ikke noget problem, at der også skal indskydes kapital fra det offentliges side.

Socialdemokratiet vil gerne arbejde videre med beslutningsforslaget i udvalget og ser hen til et positivt arbejde her.

Flemming Hansen (KF):

[Flemming Hansen]

En gruppe af socialistisk folkepartis medlemmer har fremsat forslag til folketingsbeslutning om fremme af systemeksport. Forslagsstillerne foreslår oprettet et statsligt systemeksportselskab under industriministeriet, og de foreslår nye retningslinjer for offentlige styrelses deltagelse i systemeksportselskaber.

Det konservative folkeparti ser meget gerne en øget eksport af systemer fra offentlige styrelser i samarbejde med private virksomheder, og vi ser ligesom forslagsstillerne stadig større muligheder for dansk eksport også på dette område. Det er nemlig rigtigt, at offentlige virksomheder går ind i eksport, når der er et behov herfor, men det bør efter vor opfattelse ske i allerede eksisterende organer, hvoraf Eksportfremmerådet jo er det dominerende.

Da den offentlige sektor i Danmark efter vor opfattelse allerede er rigelig stor, og da det er regeringens målsætning ikke at øge de offentlige udgifter, må vi afvise det fremsatte forslag om oprettelse af et statsligt systemeksportselskab.

Med hensyn til forslaget punkt 2 om udarbejdelse af nye retningslinjer for offentlige styrelses deltagelse i systemeksport arbejdes der, som industriministeren allerede har sagt, på en revision af de regler, man anvender i dag. Også på dette punkt følger vi industriministeren og afventer det opfølgingsarbejde, som projektudvalget og Danmarks Erhvervsfond snart er færdige med en vurdering af. Vi må altså også afvise denne del af forslaget.

Sander (V):

I venstre har vi megen forståelse for det nyttige samarbejde mellem det offentlige og det private erhvervsliv, og vi kan også tilslutte os en række af de intentioner, som ligger i tankerne om dette forslag om systemeksport. Mange af disse intentioner møder vi jo også i regeringens investeringsfremmeprogram og i budgetreformen, hvor man arbejder med indtægtsdækket virksomhed.

Men uanset dagens forslag fra SF og regeringens tiltag i øvrigt må vi dog ikke glemme, at dette område ikke er nyt og slet, slet ikke udyrket. Gennem adskillige år har der foregået et meget udbytterigt samarbejde mellem flere offentlige institutioner og er-

hvervslivet med henblik på landvindinger på eksportmarkederne. Den bistand, som forslagsstillerne ganske rigtigt peger på, er jo især vigtig for de små og mellemstore virksomheder.

Det er vist en kendt sag, at udenrigstjenestens virksomhed i de senere år mere og mere har ændret karakter fra det diplomatiske til det mere erhvervsfremmende, og det falder helt i tråd med de ønsker, som vi formentlig alle sammen har – også SF, som det klart fremgår af dette forslag. Udenrigsministerens rejse til ASEAN-landene i disse dage er for øvrigt et udmærket udtryk herfor.

Det virkelige nye i forslaget er oprettelsen af et statsligt systemeksportselskab, og her er vor begejstring knap så stor. Dels føler vi som nævnt, at opgaverne allerede et langt stykke hen ad vejen løses på en anden og mere smidig måde, dels føler vi det ikke hensigtsmæssigt, at staten på en sådan måde skal stå som garant for måske mindre vellykkede engagementer på usikre markeder.

Vi må derfor afvise forslaget, som det foreligger i dag.

Larsen-Ledet (RV):

Det radikale venstre har en umiddelbar sympati for det fremsatte beslutningsforslag. Vi er med på intentionerne. Vi er med på, at der er baggrund og behov for eksport af dansk viden, også fra den offentlige sektor. Vi kan derimod ikke se det umiddelbart indlysende i, at der er behov for at oprette et nyt statsselskab. Er der f.eks. noget til hinder for, at det omtalte projektudvalg kan få mere udfarende kraft, kan få de opgaver, der er brug for i forbindelse med det, vi taler om her, med at kombinere det private erhvervslivs eksport og offentlig eksport? Det bliver i hvert fald nogle af de spørgsmål, vi gerne vil være med til at drøfte og være med til at undersøge i forbindelse med udvalgsarbejdet.

Dohrmann (FP):

Jeg tror, at selv forslagsstillerne vil have meget svært ved at nævne blot et enkelt eksempel på en succes, hvor det offentlige er gået ind i såkaldt samarbejde med de private erhvervsaktiviteter og har skabt noget, som ligner fremskridt.

Desværre er det da rigtigt, at eksport har vi alt for lidt af. Grunden hertil er, at vores

[Dohrmann]

omkostningsniveau er alt for højt. Den dag folketinget begynder at føre en erhvervsvenlig politik, så vi kan fremstille nogle varer, der kan konkurrere på de udenlandske markeder, da føler jeg mig 100 pct. overbevist om, at der nok skal komme gang i eksporten igen.

Det er aldeles overflødigt og i værste fald skadeligt, hvis folketinget overhovedet kunne drømme om at vedtage noget, der ligner det her. De offentlige udgifter skal sættes ned, og derfor er det den helt, helt forkerte vej at gå. Det er, som om man glemmer, at vi har noget, der hedder banker og sparekasser, som kan låne penge ud – vel at mærke til de virksomheder, som har en chance for at overleve. Det her er udtryk for statslig indblanding. Jeg ved da udmærket godt, hvad formålet er, når SF fremsætter et sådant forslag; det er kun første skridt på vejen til, at staten simpelt hen skal ind og slå alt privat initiativ ned. Det er reelt det, der politisk ligger bag ved forslag af denne karakter. Vi kan selvfølgelig ikke medvirke til sådan noget. Det er en nationalisering, vil jeg næsten sige, begyndende nationalisering. Den dag, der virkelig kommer gang i eksporten igen, skal vores eksportvirksomheder nok selv finde ud af at eksportere de varer – også at samarbejde om det – og mangler de nogle kroner, så har vi banker og sparekasser, de kan låne dem i.

Anne Grete Holmsgård (VS):

Man må da sige, at fremskridtspartiets frygt og betænkeligheder over for staten aldrig nogen sinde undlader at skinne igennem heroppefra, selv når det er noget, der er så relativt begrænset som det, SF foreslår her.

Jeg er nu også ret betænkelig ved forslaget, selv om jeg ind imellem godt kunne fristes til at sige, at det måske var en lejlighed til at slippe af med nogle systemer – det, der hænger deroppe, eller DORA eller vismandsinstitutionen eller sådan noget. Men det er jo ikke det, der er hensigten med det, men at øge eksporten.

SF mener, at der i hvert tilfælde er basis for en tre- eller firdobling af eksporten af systemer. Det spørgsmål, man så må stille sig selv, er: hvor er det, markedet for systemeksport ligger? Der ligger jo ikke noget særlig stort marked for eksport af dansk know-how eller det danske vejsystem til resten af Euro-

pa eller til USA osv. Det store marked ligger helt klart i u-landene, og det nævner SF også selv i bemærkningerne, hvor man siger, at aftagerne især er rige u-lande.

Jeg synes, det er et stort problem uden videre at gå ind i at støtte en systemeksport til den tredje verden, fordi det, der vil blive styrende, så vidt jeg kan se, vil være interessen i at øge Danmarks eksport. Her mener jeg, at man kommer i karambolage med nogle andre interesser, i hvert tilfælde vi har med hensyn til samhandel med u-landene. Vi mener, det vigtigste er at få den samhandel til at basere sig på et princip, der kunne formuleres nogenlunde som sådan: vi mener, at u-landene selv skal have mulighed for at støttes i at opbygge en selvstændig produktion, en selvstændig produktionsudvikling, en selvstændig produktionsstruktur, der tager udgangspunkt i, hvad det er for nogle forhold der eksisterende i den tredje verden. Det problem er måske størst i de fattige u-lande, men det er afgjort også til stede i de rige u-lande. For hvad er de rige u-lande egentlig udtryk for? Ja, de er udtryk for, at man på forskellige måder har haft mulighed for at få en stærkere økonomi, men der er stadig væk tale om nogle fantastisk store sociale skævheder i de lande.

Jeg kan ikke se, at det fremmer den tankegang, at de lande skal have en selvstændig produktionsudvikling og skal gøres så vidt muligt uafhængige af den industrialiserede verden, både med hensyn til kreditter og med hensyn til importafhængighed af færdigvarer fra den industrialiserede verden, hvis man går ind og formulerer systemeksport på denne måde.

Jeg synes, man kan anvende forslaget her til at tage en diskussion om, på hvilken måde systemeksport påvirker den tredje verdens lande, og tage en diskussion om, hvordan man kunne fremme et samarbejde med den tredje verden, hvor man var med til at opbygge en uafhængig produktionsstruktur. Jeg mener ikke, dette er den rigtige måde at gøre det på. Jeg mangler egentlig meget den diskussion og den synsvinkel i forslaget her, fordi jeg ved, at SF også mener, der er et problem i den måde, man forvalter u-landspolitikken og samhandelen med den tredje verden på. Her giver man en mulighed for at fremme eksporten, men uden at have noget som helst styr på, hvad det egentlig er for

[Anne Grete Holmsgård]

nogle systemer, man videreformidler, om de overhovedet er til gavn for en anden samfundsudvikling i de lande, eller om de ikke netop cementerer nogle sociale modsætninger, som SF vel heller ikke er interesseret i at cementere.

Jeg vil sige, at vi er overvejende negative over for forslaget, som det ser ud, men vi er meget villige til at tage en diskussion om, hvordan man kunne formulere nogle andre principper for, hvorledes u-landene kan bruge vores know-how.

Inger Stilling Pedersen (KrF):

Kristeligt folkeparti – og det gælder også CD – er enig i industriministerens redegørelse, og vi afviser forslaget fra socialistisk folkeparti. Men jeg synes, der er mange gode tanker i det, selv om vi ikke er enige i det, der står i det. Intentionerne i det er rigtige.

Det var meget interessant at høre VS' indlæg heroppefra om problemet med den tredje verden. Man er så tilbøjelig til helt at glemme, hvilken betydning dansk industri og know-how har i den tredje verden. Det er, ligesom man lægger det politiske øverst og ikke vil se på, at der faktisk gøres et stort arbejde. Jeg har for et par dage siden haft lejlighed til at deltage i et møde, hvor vi netop fik fremlagt nogle af disse problemer. Med den know-how, vi har fra det offentlige side herhjemme, vores udenrigsministerium osv., kan vi råde den danske industri ved at sige, hvilke produkter der er brug for, og hvordan de skal udformes, sådan at man ikke kommer til at eksportere noget, der ikke er brug for. Man kan f.eks. tage jernbanemateriel, hvor man må have noget ned, som passer til befolkningen i det område, og ikke bare sende noget, som passer os herhjemme.

Jeg glæder mig til, at vi i udvalget kan få mange ting frem, og håber altså også, vi får en god debat dér.

Rahbæk Møller (SF):

Jeg må takke for en positiv stilling til intentionerne i hvert fald fra stort set alle sider, bortset fra hr. Dohrmanns og måske fru Anne Grete Holmsgårds. Det vil jeg vende tilbage til. Både socialdemokratiet og regeringspartierne var jo positive over for intentionerne, og jeg forstod, at socialdemokratiet også var positivt over for forslaget, som det ligger.

Jeg vil godt beskæftige mig lidt med regeringens kommentarer. Det er karakteristisk ved systemeksport, at det er noget, som alle er for, sådan set – med få undtagelser, bl.a. hr. Dohrmann. Alle andre er for, fordi det er indlysende fornuftigt, når vi har et aktiv i vores offentlige serviceniveau, at bruge det til eksport. Der har imidlertid gennem årene været en lang række ideologiske modstande. Vi har set det i forbindelse med Chemcontrol, som ikke kunne få lov til at gå ind med en kapitalanpart. Vi har set, at Industrirådet under indtryk af den hæmsko, der lå, blødgjorde sin holdning. Og så har vi set den borgerlige regering atter stramme tøjlerne i forbindelse med Danroad.

Jeg sad og spekulerede på, da jeg hørte ministeren her, som var meget positiv, som talte udenom, og som tilkendegav, at der snart ville komme et nyt cirkulære, og at man gerne ville stimulere offentlige styrelser osv., om der er en ny holdning på vej. I så fald synes jeg, det er meget glædeligt. Sådan vil jeg godt vælge at fortolke ministerens udtalelser.

Ministeren kom med enkelte bemærkninger, som jeg ikke er enig i. F.eks. sagde ministeren, at det ikke er rigtigt, at projektudvalget har en monopolstilling. Så vidt jeg kan læse det cirkulære, der foreligger, skal de offentlige styrelser gå i samarbejde med projektudvalget. Det er simpelt hen projektudvalget, der formulerer betingelserne, og det giver dem en kontrol, som de har udnyttet i visse tilfælde. Ministeren må korrigere mig, hvis jeg har taget fejl, men sådan har jeg forstået situationen, at der faktisk ligger et monopol. Til gengæld har dette projektudvalg hidtil ikke været særlig udfarende, og det er baggrunden for, at vi foreslår et statsligt kommercielt selskab.

Jeg vil sige til de ordførere, der har spurgt, hvorfor det skal være statsligt, at baggrunden er, at det er vanskeligt – det er reelt vanskeligt, det er ikke bare ideologisk, men helt reelt vanskeligt – at få offentlige styrelser og private virksomheder til at arbejde sammen, fordi de har klart forskellige formål. Dér siger vi: hvem kan være bedst til at gå ind og formidle det samarbejde? Den tankegang, der ligger i netop et statsligt kommercielt selskab – både statsligt og kommercielt – er meget vigtig i den forbindelse. Det er ikke en tanke, som vi oprindeligt er kommet med.

[Rahbæk Møller]

Som de, der har fulgt det her, vil vide, er det en tanke, der stammer fra udenrigsministeriet for år tilbage. Det er den tanke, som man har undersøgt grundigt, men som Industrirådet formåede at ødelægge, vi har fisket op igen. Jeg tror stadig væk, det var en god idé. Det var en skam, det ikke kom dengang, men det er ikke for sent at gennemføre det nu.

Hr. Dohrmann så alt muligt ondt i det her. Det er ikke så mærkeligt, for det har været hele fremskridtspartiets leveberettigelse at sige, at alt, hvad der sker i den offentlige sektor, er noget skidt, og det duer ikke. Så er det en betænkelig sag, at vi lige pludselig begynder at eksportere vores udmærkede offentlige service på nogle områder. Jeg husker et møde engang, hvor en fremskridtsmand stod op og sagde: det er da en skam, man ikke kan eksportere blanketter, når vi nu producerer så mange af dem. Det er faktisk det, der er dukket op, at vi kan eksportere blanketter, vi kan eksportere administrative systemer. Jeg kan godt se, at for hele fremskridtspartiets politiske ideologi er det en farlig udvikling, som man må tale ned så meget som muligt. Så jeg forstår godt hr. Dohrmanns baggrund for at tale, som han gør.

Fru Anne Grete Holmsgård var betænkelig og blandede det sammen med u-landshjælp. Mig bekendt er SF og VS helt enige om principperne for u-landshjælp: at det er noget, der skal foregå på u-landenes vilkår, og det vil sige, at det skal i vid udstrækning ikke være bilateralt, men ledes om gennem FN-organisationer, og det, der skal være bilateralt, skal også være på u-landenes vilkår. Jeg kender ikke til nogen forskel i vores holdning her. Vi ser ikke det her som u-landshjælp. For det første er det en klar misforståelse, når fru Anne Grete Holmsgård siger, at der ikke kan eksporteres systemer til den vestlige verden. Det er rigtigt, at der overalt skæres ned, og det vil sige, at inden for mange systemer er der ikke umiddelbare eksportmuligheder. Men der er altid områder, hvor Danmark har speciel know-how og faktisk kan få eksport. Bare for at nævne et enkelt eksempel: Danmark er på vej ind med fjernvarmesystemer i USA. Det kender de ikke derovre, og det er vi eksperter i. Det er bare et enkelt eksempel, men der findes en række eksempler inden for miljøområdet og

andre områder, hvor vi har know-how, der også kan bruges til eksport til andre lande.

Det er rigtigt, at hovedmarkedet er OPEC-landene. Hvad angår de egentlige u-lande, ser jeg ikke umiddelbart noget marked, bortset fra at FN-organisationerne, der formidler projekter og udbyder dem, i stigende grad stiller krav om, at det bliver projekter, der kan fungere i det land, hvor de nu skal gennemføres, stiller krav om lidt mere, end at man bare bygger en bygning, og stiller krav om et egentligt system. Jeg ser ikke noget galt i, når vi har givet pengene til FN-organer, at danske virksomheder indretter sig på at få de ordrer. Men det har kun perifer tilknytning til det forslag, der ligger her, det vil jeg understrege. Det er ikke u-landshjælp, vi foreslår, det er eksport.

Industriministeren (Stetter):

Projektudvalget skal yde bistand til de initiativer, som offentlige styrelser tager, og det kan efter min bedste overbevisning ikke betegnes som nogen monopolstilling, at man yder denne bistand.

Med hensyn til værdipapircentralen er der tale om en selvstændig organisation, som kan søge at realisere eventuelle planer om eksport af centralens virksomhed eller centralens specielle viden uden hjælp udefra. Værdipapircentralen har ført forhandlinger om eksport af sin specifikke viden. Jeg kan ikke her og nu sige noget om, hvad disse forhandlinger er resulteret i, men jeg beder fru Tove Lindbo Larsen om at stille spørgsmålet i erhvervsudvalget.

Dohrmann (FP):

Socialistisk folkeparti har ved gentagne lejligheder gjort opmærksom på, at det er et socialistisk parti. Derfor har det mange gange i den senere tid undret mig en hel del at se de forslag, SF fremsætter her i folketinget, og derfor vil jeg egentlig godt stille hr. Rahbæk Møller, som er ordfører for forslagsstillerne, dette samvittighedsspørgsmål: hvis man nu forestiller sig, at det her blev vedtaget i folketinget og tingene blev sat i gang og vi fik denne statslige indblanding, hvem tror hr. Rahbæk Møller så der først og fremmest ville nyde godt af en sådan ordning? Tror hr. Rahbæk Møller, at det vil blive den lille eller mellemstore industrivirksomhed, som skal ud

[Dohrmann]

og sælge sine produkter? Jeg føler mig 100 pct. overbevist om – også på baggrund af de store udstillinger, man før har foretaget i udlandet, hvor det offentlige har været indblandet på en eller anden måde – at det først og fremmest vil blive de helt store foretagender, der vil blive favoriseret. Jeg kan slet ikke følge med mere, når SF står og taler varmt om dette forslag, fordi jeg som sagt tror, at det næsten udelukkende vil blive til gavn for de helt store virksomheder, som i forvejen er udmærket i stand til at klare sig selv.

Anne Grete Holmsgård (VS):

Nu er det altså ikke sådan, at jeg opfatter dette som et forslag om u-landsbistand, vil jeg sige til hr. Rahbæk Møller. Jeg forestiller mig det og læser det klart nok som et forslag, der har en meget klar parallel til det forslag, vi diskuterede i sidste uge om en kommunal iværksætterpolitik, hvor det offentlige går ind og skal fungere som drivhus og samlere, for at den private sektor kan øge sin eksport eller øge sin produktion både til hjemmemarkedet og til eksport.

Jeg ved ikke, om det specielt er SFs opgave at lave den slags, men det synes SF altså det er. Når jeg er betænkelig ved forslaget i forhold til den tredje verden, er det, fordi markedet især ligger i den tredje verden. Jeg sagde ikke, at der ikke er noget marked i Vesteuropa eller i USA, men det store marked er – dér er vi øjensynlig alligevel enige, SF og vi – i den tredje verden. Hvad sker der, hvis man kører denne linje? Ja, så sker der det, at man ønsker at fremme sin systemeksport. Det er formentlig forbundet med en PR-kampagne, ellers virker det ikke. Den PR-kampagne vil også være rettet mod den tredje verden, naturligvis, og formentlig have sin tyngde dér, hvor det store marked er. Her siger man så: køb de udmærkede systemer, vi har herhjemme. Nu er det lidt uklart, hvad det er for nogle systemer, men det er måske et hospitalssystem. Det er formentlig ikke det, der hænger deroppe på tavlen, men det kunne det også være. Det kunne være mange andre systemer, som er opbygget for at skulle fungere i Danmark. Det er én ting.

Den anden er, at jeg mener, de fungerer pokers dårligt, mange af de systemer, så hvorfor skulle vi specielt fremme deres ud-

bredelse og pådutte andre mennesker de systemer? De er i hvert fald ikke opbygget på en sådan måde, at de tager udgangspunkt i, hvad det er for nogle samfundsforhold, hvad det er for nogle produktionsstrukturer, man har i den tredje verden. Her synes jeg, det må være både SFs og vores opgave at sige: hvor har vi en know-how i Danmark, som kunne bruges i den tredje verden med respekt for, hvad det er for nogle samfundsmæssige forhold, der er, hvad det er for nogle produktionsmæssige forhold, hvad det er for nogle uddannelsesforhold og uddannelsesressourcer, der er i den tredje verden? Vi må tage diskussionen den vej rundt. Her tror jeg faktisk, der ligger nogle muligheder. Ikke så meget i de store virksomheder – dér tror jeg faktisk slet ikke, de ligger – men i den mindre produktion, i de mindre virksomheder, som ligesom har fundet sig en lomme eller har eksperimenteret med nogle forskellige produktudviklinger, hvor man ikke behøver højteknologi for at få det til at fungere, men hvor det faktisk kunne fungere i u-landene, og hvor det kunne være med til at fremme en alsidig og en uafhængig produktionsstruktur i de lande.

Den diskussion synes jeg er vigtig at tage, men jeg synes ikke, det er den, man lægger op til med forslaget. Men o.k., man kan bruge forslaget som en anledning til at tage den, f.eks. i erhvervsudvalget, men forhåbentlig også i udenrigsudvalget, hvor den i nok så høj grad burde ligge.

Rahbæk Møller (SF):

Jeg forstår, at ministeren og jeg er enige om, at systemeksport i dag ikke kan foregå uden med projektudvalgets medvirken. Så kan vi kalde det monopol eller ej, lad os ikke skændes om ordet.

Hr. Dohrmann stillede med udgangspunkt i, at SF er socialistisk, nogle spørgsmål. Nu vil jeg godt sige principielt, at SF er socialistisk, vi ønsker at lave dette samfund om til et socialistisk samfund, men vi tænker også pragmatisk, vi skal også have landet til at fungere. Det, der faktisk er sagen i dette konkrete spørgsmål, er, at nogle andre tænker ideologisk. Vi siger bare: vi har en ressource, lad os prøve at få den udnyttet til at bekæmpe betalingsbalanceproblemerne og eksportproblemerne. Men så er der andre på den

[Rahbæk Møller]

anden side, der kommer op og siger: ja, det er godt nok, men altså kun hvis de offentlige styrelser er lillebror, de må ikke samarbejde på lige vilkår med private virksomheder.

Jeg tror, hr. Dohrmann gør sig skyldig i en misforståelse, nemlig når han taler om, at staten går ind i eksporten, og når han spørger: hvorfor skal staten blande sig i det? Ja men det, der er tale om her, er ikke eksport af gulerødder og køleskabe og sådan noget. Det overlader vi sådan set også til de private. Det er eksport af viden om, hvordan man driver et bibliotek f.eks., en viden, som kun findes i det offentlige. Derfor er – ikke nødvendigvis staten, men kommunerne, eller hvem det nu er – offentlige styrelser indblandet, for det er dem, der sidder med den vare, der skal sælges, den viden, der skal leveres, så de er nødvendigvis indblandet.

Hr. Dohrmann har ret i, at det typisk vil være store virksomheder, der går ind i det. Det har været de hidtidige erfaringer. Der står netop også i det konkrete forslag, at det burde de små virksomheder også gøre. Jeg ved, de har haft planer om at lave handels-huse for at løse det problem, og det ser jeg som en god måde til også at få de små virksomheder med. For det er rigtigt, at hidtil har de været for lidt med.

Herefter vil jeg vende mig til fru Anne Grete Holmsgård. Jeg tror, der ligger en misforståelse her. Det er rigtigt, at vi sådan set appellerer til, at samfundet Danmark prøver at sælge en af de ressourcer, vi har, til nogle, der vil købe den. Der er ikke blandet subsidier ind i det. Det svarer for så vidt til, at der er private firmaer, der forsøger at afsætte deres køleskabe, hvor der nu er folk, der vil købe dem, ligesom de lande, det drejer sig om, vil købe for deres egne penge og på deres egne vilkår. Det er ikke noget med, at nu kommer vi med et godt tilbud med masser af subsidier og prøver at lokke dem i gyngen. Det er der ikke tale om. Det håber jeg at fru Anne Grete Holmsgård har forstået.

Fru Anne Grete Holmsgård spørger, hvorfor vi ikke i stedet for gør det, at vi prøver – sådan forstod jeg det – at lave en eller anden institution eller virksomhed, hvad det nu kunne være, der kunne udvikle tillempet teknologi, altså i stedet for at prøve at sælge de institutioner, vi har her i landet, prøve at udvikle nogle systemer, der er mere egnede til udviklingsvilkår. Det synes jeg er en god idé.

Jeg ved, at det har vi snakket om både inden for VS og inden for SF. Jeg synes, vi skulle benytte lejligheden til at gøre noget ved det og få sådan noget op at stå og udvikle en sådan teknologi her i landet. Men stadig væk: hvis der er folk i Saudi-Arabien, der vil købe vores køleskabe, så synes jeg, de skal have lov til det. Hvis der er folk i Saudi-Arabien, der vil købe vores hospitals- eller biblioteksvæsen, synes jeg, de skal have lov til det. Det er deres penge, og vi synes, vi skal levere dem varen. Så pragmatiske er vi også.

Hermed sluttede forhandlingen.

Afstemning

Forslagets overgang til anden (sidste) behandling
vedtoges uden afstemning.

Tredje næstformand (Lilli Gyldenkilde):

Jeg foreslår, at forslaget til folketingsbeslutning henvises til erhvervsudvalget. Hvis ingen gør indsigelse mod dette forslag, betragter jeg det som vedtaget. (Ophold). Det er vedtaget.

Meddelelser fra formanden:

Tredje næstformand (Lilli Gyldenkilde):

Der er ikke mere på dagsordenen.

Der er foretaget ændringer i følgende udvalg:

Det energipolitiske udvalg (26/3 84):

Udtræder: Shirley Højbjerg (RV)

Ny stedf.: Larsen-Ledet (RV)

Erhvervsudvalget (26/3 84):

Udtræder: Aase Olesen (RV)

Nyt medl.: Larsen-Ledet (RV)

Udtræder: Shirley Højbjerg (RV)

Ny stedf.: Aase Olesen (RV)

Landbrugs- og fiskeriudvalget (26/3 84):

Udtræder: Ole Vig Jensen (RV)

Nyt medl.: Larsen-Ledet (RV)

Udtræder: Shirley Højbjerg (RV)

Ny stedf.: Ole Vig Jensen (RV)

Kulturudvalget (26/3 84):

[Tredje næstformand]

Udtræder: Jytte Andersen (S)
Ny stedf.: Kjeld Olesen (S)

Erhvervsudvalget (27/3 84):

Udtræder: Leif Hermann (SF)
Ny stedf.: Alice Faber (SF)

Det energipolitiske udvalg (27/3 84):

Udtræder: Birgith Mogensen (CD)
Nyt medl.: Peter Duetoft (CD)

Folketingets næste møde afholdes i morgen, onsdag den 28. marts 1984, kl. 13.00.

Angående dagsordenen skal jeg henvise til den i salen opslåede dagsorden.

Mødet hævet kl. 16.23
